

Δημήτρης Συκιάς

Johannes Brahms

Ανάλυση του 1^{ου} Θέματος του 1^{ου} Μέρους
της 3^{ης} Συμφωνίας

Ιούλιος 2016

3ευκ114

SYMPHONY 3 in F, op.90 (1883)

I. Allegro con brio (1^ο θέμα)

Ακολουθεί μια μικρή ανάλυση του 1^{ου} θέματος της 3^{ης} Συμφωνίας του Brahms, op.90, σε Φα μείζονα, κυρίως από ενορχηστρωτική πλευρά. Στην συνημμένη παρτιτούρα έχουν σημειωθεί με χρώματα οι διπλασιασμοί των οργάνων για ευκολότερη παρακολούθηση, καθώς επίσης και μια απλή πιανιστική αναγωγή.

1. Η Τρίτη Συμφωνία γράφτηκε το καλοκαίρι του 1883 στο Wiesbaden, σχεδόν έξι χρόνια μετά τη Δεύτερη, πιθανόν πάνω σε προγενέστερα προσχέδια. Η πρώτη εκτέλεση δόθηκε στις 2 Δεκεμβρίου του 1883 από την Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βιέννης υπό την διεύθυνση του Hans Richter. Εκδόθηκε τον Μάιο του 1884.
2. Τα δύο πρώτα μέτρα είναι εισαγωγικά, κατασκευάζονται με βάση το σημαντικό μοτίβο για το 1^ο μέρος της Συμφωνίας¹ F-A_b-F (δείτε κατωτέρω) και ενορχηστρώνονται μόνο με πνευστά, έτσι ώστε η είσοδος του 1^{ου} θέματος στα Vln. I & II μαζί με το συνοδευτικό μοτίβο των Vla.-Vc. και το μπάσο των Cb. να δημιουργήσει ηχοχρωματική αντίθεση. Αυτή η αντίθεση ενισχύεται περαιτέρω στο μ. 3, με την εισαγωγή των τριών Tbn. μαζί με το Cbsn. και των Timp.
3. Το μ. 2 είναι πιο έντονο ηχητικά από το μ. 1 και αυτό οφείλεται στο άλμα 8^{ης} των Tpt., έτσι ενώ η δυναμική παραμένει *f*, ακούγεται σαν η ορχήστρα να κάνει *cresc.* (στην ορχήστρα πολλές φορές *cresc.* και *dim.* επιτυγχάνουμε με την προσθαφαίρεση οργάνων, ή με την αλλαγή ρεζίστρου ενός συγκεκριμένου οργάνου).
4. Το μοτίβο F-A_b-F που ακούγεται από τα πνευστά στα 3 πρώτα μέτρα παραπέμπει στο motto της νεότητας του Brahms “frei aber froh” (ελεύθερος αλλά ευτυχής), σε αντίθεση με το motto, από το 1853, του φίλου του βιολιστή Joseph Joachim, “frei aber einsam” (ελεύθερος αλλά μόνος).² Τα χρόνια πέρασαν κι ο πενήντάχρονος πλέον και μοναχικός Johannes βαρύνει το A σε A_b ... Επαναλαμβάνεται στο μπάσο στα μμ. 3-5 και αμέσως μετά σε μεταφορά και σμίκρυνση στα μμ. 7-8. Γενικά, διατρέχει όλο το πρώτο μέρος της Συμφωνίας, είτε στην αυθεντική του μορφή, είτε παραλλαγμένο (μεταφορά, σμίκρυνση, παραλλαγή).
5. Τα 3 Tbn. στα μμ. 3-6 παίζουν πλήρεις συγχορδίες.
6. Το 1^ο θέμα της Συμφωνίας είναι ένα 12-μέτρο που εκτείνεται από το μ. 3 ως τον 1^ο χρόνο του μ. 15. Διακρίνουμε 3 τμήματα του 1^{ου} θέματος, τα οποία έχουν σημειώσει στην παρτιτούρα με (1), (2) και (3). Κάθε ένα από αυτά τα τμήματα έχει λεπτές ενορχηστρωτικές διαφοροποιήσεις.
 - (1) μμ. 3-6
 - (2) μμ. 7-10
 - (3) μμ. 11-15
7. Το 1^ο θέμα, από το μ. 3 και μετά, εκφέρεται από τα Vln. I & II σε 8^{βες}. Τα Vln. I & II σε 8^{βες} και *f* ενισχύουν την μελωδική γραμμή και την κάνουν να ακούγεται πάνω από την υπόλοιπη ορχήστρα.
8. Στο μ. 7 το 1^ο θέμα εισέρχεται σε μια νέα φάση (τμήμα (2)) κι αυτό υπογραμμίζεται και από την ενορχήστρωση. Τα Tbn. σταματούν να παίζουν και το μοτίβο F-A_b-F σε μεταφορά εκφέρεται από 2 Cl., 2Bsn. και 2 Hn σε ντο.

¹ Επανεμφανίζεται και στο φινάλε.

² Με τους φθόγγους F-A-E, ως μουσικό κρυπτόγραμμα, οι Schumann, Brahms και Dietrich συνέθεσαν στο Düsseldorf τον Οκτώβριο του 1853 από κοινού μια σονάτα για βιολί και πιάνο, την οποία αφιέρωσαν στον Joachim. Ο Brahms, συνέθεσε το Scherzo της σονάτας.

9. Στο τμήμα (3) του θέματος, παύει το συνοδευτικό μοτίβο των Vla. και Vc. Τα Vc. και το Cbsn. ενισχύουν το Cb.
10. Η γραμμή του μπάσου, από το μ.3 και μετά, παίζεται από Cbsn., Tbn 3 (μέχρι το μ.6) και Cb.
11. Ας στρέψουμε την προσοχή μας τώρα στον συνοδευτικό σχηματισμό των Vla. & Cb. Δείτε πως μεταγράφουμε για πιάνο αυτόν το συνοδευτικό μοτίβο. Ισχύει και αντιστρόφως, ένα τέτοιο συνοδευτικό μοτίβο στο πιάνο μπορεί να μεταγραφεί για ορχήστρα όπως μας δείχνει ο Brahms.³
12. Αρμονικά, στο μ. 5, παρατηρείστε την ενδιαφέρουσα στροφή του θέματος στην δανεισμένη VI από τον ομώνυμο ελάσσονα (bVI, Ρεb) μείζονα. Επίσης την Ναπολιτάνικη στο μ. 11).

³ Χρήσιμη παρατήρηση για τους σπουδαστές της Φούγκας που καλούνται να ενορχηστρώσουν έργο για πιάνο.

Score in C

33. SYMPHONY 3 in F, op.90 (1883)

I. Allegro con brio

BRAHMS Johannes (1833-1897)

Allegro con brio
F-A^b-F

Allegro con brio

Allegro con brio

The musical score is arranged in a standard orchestral format. The top section includes woodwinds (Flute 1,2; Oboe 1,2; Clarinet 1,2; Bassoon 1,2; Contrabassoon) and brass (Horn 1,2; Horn 3,4; Trumpet; Trombone 1,2; Trombone 3). The middle section includes Timpani, Violins I & II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The bottom section is the Piano part, which includes figured bass notation.

Key musical features include:

- Woodwinds:** Clarinet and Bassoon play a melodic line starting in measure 7, marked with *a2*. Contrabassoon plays a rhythmic pattern of dotted half notes, marked with *sf*.
- Brass:** Horns play a melodic line starting in measure 7, marked with *a2*. Trombone 3 plays a rhythmic pattern of dotted half notes, marked with *sf*.
- Violins:** Violins I and II play a melodic line with various ornaments and slurs.
- Viola:** Viola plays a rhythmic pattern of eighth notes.
- Violoncello:** Violoncello plays a rhythmic pattern of eighth notes.
- Contrabass:** Contrabass plays a rhythmic pattern of dotted half notes, marked with *sf*.
- Piano:** The piano part includes figured bass notation: $\flat V^{\flat}$, $\flat VIII/V$, V^{\flat} , and $\flat VII/G$.

8 a2 b. p. 4e 3
 Fl. 1, 2
 Ob. 1, 2
 Cl. 1, 2
 Bsn. 1, 2
 Cbsn.
 C Hn. 1, 2
 Hn. 3, 4
 F Tpt.
 Tbn. 1, 2
 Tbn. 3
 Timp.

cresc.
f
f
cresc.
f
f

Detailed description: This section of the score covers measures 8 through 11 for the woodwind and brass ensembles. It includes parts for Flutes 1 and 2, Oboes 1 and 2, Clarinet 1 and 2, Bassoon 1 and 2, Contrabassoon, Cor Anglais 1 and 2, Horns 3 and 4, French Trumpet, Tenor Trombone 1 and 2, and Bass Trombone 3. The woodwinds play a melodic line with a dynamic crescendo starting in measure 8 and reaching fortissimo (f) by measure 11. The brass instruments provide harmonic support with sustained notes, also marked with fortissimo.

Vln. I
 Vln. II
 Vla.
 Vc.
 Cb.
 Pno.

cresc.
f
cresc.
f
cresc.
f
cresc.
f
f
f
cresc.
f

v¹ *f* *vii⁷/v* *v* *v²/iv* *IV* *iii⁶*

Detailed description: This section covers measures 8 through 11 for the string ensemble and piano. The strings (Violins I and II, Viola, Violoncello, and Contrabass) play a rhythmic accompaniment with a dynamic crescendo from measure 8 to fortissimo (f) in measure 11. The piano accompaniment features a walking bass line and a more complex harmonic texture in the right hand. Roman numerals are provided at the bottom of the page to indicate the chord progression: v¹, f, vii⁷/v, v, v²/iv, IV, iii⁶.

Fl. 1, 2
 Ob. 1, 2
 Cl. 1, 2
 Bsn. 1, 2
 Cbsn.

C Hn. 1, 2
 Hn. 3, 4
 F Tpt.
 Tbn. 1, 2
 Tbn. 3

Timp.

Vln. I
 Vln. II
 Vla.
 Vc.
 Cb.

Pno.